

Suolunnon suojele

17.12.2015

Marja Hilska-Aaltonen

Maa- ja metsätalousministeriö

Työryhmän tehtävät

- Luonnonsuojelulain mukainen suojeluohjelma
 - Alun perin tavoitteena oli luonnonsuojelulain mukaisen suojeluohjelman valmistelu v. 2014 loppuun mennessä.
- Työryhmän ehdotus soiden suojelun täydentämisestä
 - Tehtävä tarkentui jatkokaudella: tuli valmistella ehdotus valtakunnallisesti arvokkaimmista ja nykyistä soiden suojeluverkkoa parhaiten täydentävistä suoalueista ja niiden suojelun vaihtoehtoisista toteutuskeinoista.
- Työryhmän toimeksiannon muutos johtui pääosin siitä, ettei alun perin lähdetty selvittämään kaikkia mahdollisuuksia soiden suojeluohjelman täydentämiseksi eikä myöskään näiden toimien vaikuttavuutta. Luonnonsuojelulain mukainen suojeluohjelma otettiin ainoaksi tavoitteeksi ilman sen tarkoituksenmukaisuuden arviointia. Vrt. suoperiaatepäätös

Asetettujen tavoitteiden saavuttaminen

- Tavoitteena oli soiden suojeluohjelman täydentäminen noin 100 000 hehtaarilla, soista on ennestään suojeltu 1,2 milj. ha
- Luonnonarvoja selvitettiin noin 300 000 ha alueelta koko maassa
- Työryhmän ehdotuksessa on valittu 117 000 ha valtakunnallisesti arvokkaimmiksi suojelukohteiksi
- Valtion mailla suojelu toteutetaan etupainotteisesti sekä Etelä- että Pohjois-Suomessa yhteensä 36 000 hehtaarilla
 - jo yli 30 % tavoitteesta on saavutettu
 - 6 000 ha VN päätös 2015, loput keväällä 2016
- Yksityismaiden suojelukohteita 81 000 ha
 - kohteet eivät aiheuta maanomistajille uusia maankäytön rajoituksia
 - Pohjois-Suomen kohteet = todettu valtakunnallisesti arvokkaiksi
- Maanomistajille tiedottaminen ennen kartoituksen aloittamista hoidettiin hyvin
- Maanomistajilta kysyttiin vapaaehtoisista suojelukeinoista

16.12.2015

Muut soiden luonnonarvoja edistävät keinot

- Muita suositeltavia toimia soiden luonnontilan parantamiseksi
 - nykyisten suojelualueiden hydrologisen tilan ja rajausten parantaminen
 - suunnitelmallinen vesien ohjaus kuivuneille soille
 - soiden ennallistaminen
 - lakien mukaiset toimet luontotyyppien ja lajien turvaamisessa
 - maankäytön suunnittelu

16.12.2015

Työryhmän ehdotus

- Ehdotuksen valmistelusta
 - alueiden kokonaistarkastelu on tehty suojelutarpeesta eikä omistajälhtöisesti
 - määritelty luonnonarvoiltaan valtakunnallisesti merkittävien soiden kriteerit
 - antaa hyvän pohjan kohteiden priorisoinnille
 - suojeluun liittyvät toimenpiteet on tarkasteltu ja aluerajaukset tehty siten, ettei rajoiteta suojeltavien alueiden ulkopuolelle jäävien alueiden käyttöä
 - onko mahdollinen vettäminen otettu huomioon
 - Zonation-analyysin laajamittainen käyttö arvokkaimpien kohteiden listauksessa
 - yksityismaiden vapaaehtoisen suojelun keinojen kehittämiseen paneuduttiin erillisessä työryhmässä
 - valtion vuosittainen talousarvio antaa puitteet suojelun toteuttamiselle
 - ehdotuksen taloudellisten vaikutusten arviointi on puutteellista
 - ennallistamisen ja hallinnon kustannukset, vettämisestä aiheutuvat taloudelliset menetykset, välilliset vaikutukset yms.

Yksityismaiden suojeleminen

- Koska ei ehdotettu LSL:n mukaista suojeleluohjelmaa, yksityismaiden suojelelun toteutuksessa:
 - määräaikaisten suojelelusopimukset
 - maan ostot ja vaihdot
 - ei pakkolunastusta
- YM ja MMM käyttävät METSO- toimintaohjelman keinoja vapaaehtoisen suojelelun edistämiseen
- Muut mahdollisuudet soiden luonnonarvojen parantamisessa
 - esim. vesienhoitosuunnitelmien 2016-2021 toimeenpano

16.12.2015

Yksityismaiden suojeleminen

- Vapaaehtoiset keinot mukaan luettuna METSO
 - Etelä-Suomessa varsinkin puustoisten soiden suojelemiseen
 - luonnonarvoiltaan arvokkaimpiin kohteisiin
 - kohteisiin, joiden maankäyttöä suunnitellaan muutettavaksi
 - kohteisiin, joilla täydennetään nykyisen suojelealueverkoston suojelelun kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla
- Määräaikaista suojeleusopimuksia ja maan ostotarjouksia
- Pilotoidaan uusia mahdollisuuksia usean eri omistajan kohteiden suojelemiseksi
- Pohjois-Suomessa yksityismaiden suojelettavia kohteita edistetään osana valtion maiden soiden suojelelun täydentämistä

16.12.2015

Kaavoitus

- Maakuntakaavojen laatijat voivat käyttää työryhmän keräämää aineistoa suojelurajauksia ehdottaessaan
 - elinkeinotoiminnan rajoittamisen vaikutukset tulee huomioida
 - suojeluvarausten merkinnässä tulee muistaa, että valtion taloudellinen tilanne antaa rajalliset mahdollisuudet varausten toteuttamiseen
- Maankäytön suunnittelu ja kaavan toteutuksen työvälineet
 - kaavamerkintöjen selkeyttäminen
 - kohtuullisuus maanomistajille
- Aiemmat kaavoituksesta johtuvat rajoitukset ovat voimassa
- Mahdolliset uudet rajoitukset tulee käsitellä sovittaessa maanomistajien kanssa vapaaehtoisesta suojelusta kohdekohtaisesti

16.12.2015

Rahoitusmahdollisuuksia MMM:ssä

- METSO toimeenpanoon on vuosittain kokonaisuudessaan käytettävissä
 - Kemera-lain metsäluonnon hoitohankkeisiin noin 1 milj. euroa/v
 - usean tilan alueelle ulottuviin suoelinympäristöjen ennallistamiseen
 - metsäojituksista aiheutuneiden vesistöhaittojen korjaamiseen, jos toimenpiteellä on tavanomaista laajempi merkitys esim. vesiluonnon hoidon kannalta
 - Kymmenvuotisiin ympäristötukisopimuksiin noin 2 milj. euroa/v
- Kemeran suometsän hoidon yhteydessä tehtävien pintavalutuskenttien suunnittelussa kannattaa hyödyntää vesien luontaista kulkua ja käyttää ojakatoja ja suojavyöhykkeitä
 - näin voidaan edistää esimerkiksi kuivuneiden suokuvioiden ennallistumista

16.12.2015

Metsähallituksen alueet

- Etelä-Suomen arvokkaista suojelukohteista 5 000 ha on keväällä päätetty suojella LSL:n nojalla ja syksyllä 1 000 ha Metsähallituksen omalla pysyvällä päätöksellä
- Pohjois-Suomen arvokkaita suokohteiden suojellaan 29 000 ha viipymättä
 - suojeltavasta 15 000 ha puolet LSL:n nojalla
 - loput Metsähallituksen pysyvällä päätöksellä
 - laajemmat ja yhtenäiset suot maankäyttökohteina
 - hajanaiset alueet alue-ekologisia luontokohteina
 - rajaukset julkisia
- Suojeltavien kohteiden metsätaloudellinen arvo huomattava yli 15 milj. €
 - suojelun taloudelliset vaikutukset otetaan huomioon Metsähallituksen tulos- ja tuloutustavoitteissa

16.12.2015

Metsähallituksen alueet

- Suojelurajaukset
 - rajauksilla ei tule estää metsätalouskäyttöä niillä valtion alueilla, joilla ei ole merkittäviä luonnonarvoja eikä vettymisellä tulisi aiheuttaa haittaa metsätalousalueiden metsätaloudelle
- Valtion alueilla on tärkeä merkitys virkistyskäytön kannalta
 - virkistyskäyttö tulee mahdollistaa aina, kunhan ei aiheuteta suojelun kannalta merkittävää haittaa
 - metsästysmahdollisuuksia tulee tarkastelu suojelualuekohtaisesti
 - jos metsästys ei haittaa suojelua luontoarvoja, ei metsästystä tule rajoittaa luonnonsuojelualueilla
 - metsästys kysymys jää perustamissääntöjen laatimisen yhteydessä ratkaistavaksi
 - pohjoisessa tiettyjen kuntien alueella on valtion mailla kunnan asukkailla vapaa metsästysoikeus

16.12.2015

Ehdotuksen toimeenpano

- Suojelun painottuminen sinne, missä eniten tarvetta eli Etelä-Suomeen
- Piensoiden ja puustoisten soiden suojele korostaa suojelun laatua
- Erityisen tärkeää tehdä suojeltavien ja ennallistettavien soiden rajaukset huolellisesti, jottei aiheuteta ongelmia alueen ulkopuolella
 - miten korvataan jos aiheutuu esim. vettymistä metsätalouden käytössä olevalla maalla?
- Tärkeää priorisoida ja kohdentaa resursseja jo suojelussa olevien alueiden tilan ylläpitämiseen tai parantamiseen
- Toimenpiteitä kohdennetaan ensisijaisesti sellaisille alueille, joilla tuetaan nykyisten suojelualueiden luonnonarvojen säilymistä
- Vapaehtoisten keinojen pilotointi on tärkeää
 - auttaa kohdentamaan suojelua alueille, joilla maanomistajien tavoitteena on erityisesti luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ja edistäminen
- Kunnioitetaan maanomistajan oikeuksia tehdä omistustaan koskevia päätöksiä

16.12.2015

